

**GAUTENG DEPARTMENT OF EDUCATION
SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION**

ECONOMICS SG

**SECTION A
COMPULSORY**

QUESTION 1

1.1	A	1.18	A
1.2	C	1.19	B
1.3	B	1.20	A
1.4	B	1.21	A
1.5	A	1.22	C
1.6	A	1.23	B
1.7	C	1.24	B
1.8	C	1.25	A
1.9	Give 3	1.26	C
1.10	C	1.27	D
1.11	D	1.28	Give 3
1.12	D	1.29	C
1.13	A	1.30	B
1.14	B	1.31	B
1.15	B	1.32	D
1.16	D	1.33	A
1.17	C	1.34	A

TOTAL FOR SECTION A: 34X3= [100]

SECTION B

Answer any FIVE questions from this section.

QUESTION 2

2.1 Sectors of domestic expenditure

- Expenditure by households: households spend their income on: (2)
 - e.g. Durable goods e.g. houses
 - e.g. Semi durable goods e.g. furniture
 - e.g. Non durable goods e.g. food
 - e.g. Services e.g. education/medical (2)
- Expenditure by business enterprises: Spend their income on: (2)
 - Capital goods
 - Inventories
 - Provision for depreciation (2)

(1) for listing (2) for explanation
--

404-2/0 W

- 3.2 Discuss FOUR reasons why wants change
- Economic climate
 - Availability of transport
 - Cultural influences
 - Advertising campaigns have an influence on wants of consumers.
 - Changes in standards of living have an influence on the nature of wants.
 - Technological development brings new products to the market.
 - An increase in income: More money availability equals to ability to buy luxurious goods.
 - The development of international trade creates opportunities for imports and exports.
 - Changes in prices: The law of substitution applies.
 - Standards of civilisation
- Any
4x3=(12)
- 3.3 3.3.1 Equilibrium (3)
- 3.3.2 30 (3)
- 3.3.3 Decrease (2)
- 3.3.4 Decrease (2)
- 3.4 3.4.1 B
- 3.4.2 C
- 3.4.3 G
- 3.4.4 A
- 3.4.5 D (5x2=10)
- [40]**

QUESTION 4

ECONOMICAL DEVELOPMENT, REGIONAL DEVELOPMENT AND URBANISATION

- 4.1 4.1.1 Macro
- 4.1.2 Labour force
- 4.1.3 Inequalities
- 4.1.4 Skilled
- 4.1.5 Quantitative (5x2=10)
- 4.2 Describe TWO characteristics of developing economies measured in terms of per capita income
- (i) Low standard of living: Generally developing economies have a low standard of living for the majority of the population because of low incomes causing poverty, inadequate housing and poor health.
- (ii) Low productivity levels: The productivity of labour measured in terms of quantity of units produced per labour unit is very low. Reasons for low labour productivity is a large supply of unskilled labour, low technical development.
- (iii) Unequal distribution of income
The poorest 60% of the population earns 20% of the total income and the wealthiest 20% earn 60% of income
- (iv) High population growth rate
Developing economies have a birth rate of 30+ babies per 1 000 people per year.
- (v) Increased rate of unemployment
- (vi) Malnutrition
- (vii) High dependency on agricultural products and primary products
- (viii) Domination and dependability of developed countries. Any
2x4=(8)

- 4.3 4.3.1 Developing (3)
- 4.3.2 A. The number of birth and the burden of dependants on the economically active population measure high birth rate. (3)
- B. Low death rate is the result of modern medicines available. (3)
- C. Consequences are the high population growth rate that implies that there is a large number of young children. (3)
- 4.4 4.4.1 The concept GEAR stands for economic growth, employment and redistribution of income. Macro-economic policy. (2) (2)
- 4.4.2 Goals for GEAR (any two)
- A competitive fast growing economy, which creates sufficient jobs for all work seekers.
 - A distribution of income and opportunities in favour of the poor.
 - A society in which sound health, education and other services are available to all.
 - An environment in which homes are secure and places of work are productive.
 - Increase economic growth above 3%. 4x2=(8)
- [40]

QUESTION 5 INTERNATIONAL TRADE

5.1 Import substitution

Definition: Measures that are put in place to replace goods that were previously imported with goods that are produced locally.

The main aim is to develop local industries and to prevent Balance of Payments problems.

Two types of import substitution can be identified:

Voluntary import substitution

Goods that were previously imported are now produced locally by manufacturers from their own free will.

This reduces the dependency on foreign countries

Consumer goods and other light industrial goods were of the first products that were produced locally.(6)

Compulsory import substitution

This occurs when a country is forced by foreign countries to start producing certain goods because of boycotts, disinvestment or sanctions.

Sanctions: Action taken by foreign countries that prohibit trading with another National policy.

Boycotts: Voluntary action taken by members of a community, country not to purchase a certain product. Individual.

Disinvestment: Occurs when foreign countries withdraw their investment and start to invest elsewhere. This is normally done to obtain certain objectives.

This occurred in South Africa during the eighties when certain products were no longer available and had to be produced locally e.g. DENEL when weapons sanctions were imposed against South Africa.(6) (12)

5.2 Prevents dumping:

- Dumping occurs when imported goods sell at a cheaper price than in the country of origin. The aim of dumping is to gain a large market-share by out-pricing competitors.
- Import tariffs can prevent this.(4)

Prevents unemployment

- If goods are imported from countries with low wages, production locally will be curtailed and unemployment created.
 - Quotas will prevent this by limiting the number of goods that can be imported.
 - Import duties will also make imported goods more expensive.
 - Comparative cost causes unemployment.(4) (8)

5.3 5.3.1 28 February (3)

5.3.2 R11.18 – 4 March (3)

5.3.3 Factors leading to a demand for Dollars in RSA

- Payments made for services
- Importing goods
- Payments of interest on capital
- Payments of instalments
- Transfer of capital to foreign countries
- Tourists spending money abroad
- Other payments to foreign countries
- Payments of loans obtained abroad. Any 2x2= (4)

5.4 5.4.1 import substitution

5.4.2 controlled floating

5.4.3 transfers

5.4.4 increases

5.4.5 exports

5x2=(10)
[40]

**QUESTION 6
THE STATE**

6.1 6.1.1 central

6.1.2 estimated

6.1.3 surplus

6.1.4 borrows

6.1.5 parliament

5x2=(10)

- 6.2 Economic stability objectives / policy of the Government
- (a) Exchange rate stability: if a country's exports exceed its imports, there will be a favourable balance of payment, something every country strives for.
 - (b) Price stability: reduces inflation for if prices increase all the time, a Government is forced to intervene.
 - (c) Economic justice: this is obtained through redistribution of income and wealth.
 - (d) Balance of payments stability
Trade policy and exchange rate policy
 - (e) Price stability
 - (f) Fiscal policy
 - (g) foreign commercial policy
 - (h) Economic equality.
- Any
4x(2+2)=(16)
- 6.3 Describe welfare as a function of the government.
State social welfare are economic materials e.g. good health, mental stimulation, intellectual development and cultural promotion that should be supplied by the State. Large amounts of money are spent on physically disabled. Social grants, roads and railway lines.
- (4)
- 6.4
6.4.1	79 448		(3)
6.4.2	213 689		(3)
6.4.3	8 396		(3)
6.4.4	South African Customs Union		(1)
			[40]

QUESTION 7 CHOICE MODULES

Answer any TWO questions.

- 7.1 7.1.1 Functions of a Trade Union (any three)
- To attend to the interests of their members
 - To negotiate with the employers
 - To do research and study matters which are relevant to their industry
 - To negotiate on aspects, e.g. salary increases, pension and medical aid funds, improved work situations and length of work days
- 3x2=(6)
- 7.1.2 Four restrictions of a Trade Union
- May not contravene any law
 - May not affiliate to a political party and assist it financially or otherwise
 - Should write an annual financial report
 - Should not incite workers to strike
 - May not give financial assistance to persons to strike
 - May not strike during the period of an industrial agreement.
- 4x2=(8)

- 7.1.3 a) Voluntary (2)
 7.1.4 b) Wage (2)
 7.1.5 c) Skilled (2)

7.2 PRODUCTIVITY AND UNEMPLOYMENT

7.2.1 Measuring productivity

Three measures can be utilised to measure the productivity:

- **Labour productivity:** Able to determine the output of the labourer
- **Capital productivity:** How effective the capital is used in the organisation e.g. invested at the highest possible interest rate or effective use of available machinery
- **Multi-factor productivity:** Production factors must not be measured in isolation e.g. the use of transport in a company.

Any 2x(2+2)= (8)

7.2.2 Methods to combat unemployment (any three)

- **Economic growth:** is a method of employment creation. At least 3% per annum necessary to supply work to new entrants to job market
- **Job creation:** all sectors of economy should strive to create employment
- **Appropriate technology:** availability of modern technological inventions alleviate unemployment
- **Industrialization:** as more industries are developed so are jobs created
- **Housing and construction:** in the construction of houses, more workers are employed.
- **Education and training.**

(6)

- 7.2.3 1. C (2)
 2. A (2)
 3. D (2)

(20)

7.3 7.3.1 Explain what inflation target means

- This means that it has become official government policy to pursue a rate of inflation that is below, but also above certain levels.
- Both fiscal and monetary policies are bound to the target rate e.g. target is set between 3% and 6% in 2002
- The inflation rate that is used as a target is the CPI excluding mortgage interest cost and is called CPIX.

(2x4=8)

7.3.2 Consequences of inflation (any three)

- Creditors and debtors: when borrowers benefit from price increase, lender suffer from price increase
- Salary and wage earners: price increase affect people whose incomes remain constant
- Investors: individual's wealth that is held in a fixed value (such as fixed deposit) the power of the nominal value decreases as prices increase
- Losses and gains to the society at large: as prices increase rapidly, this will lead to bankruptcy

3x2=(6)

7.3.3 A. Discourages

(2)

B. Monetary

(2)

C. Cost-push

(2)

(20)

7.4

7.4.1 1. D

(2)

2. A

(2)

3. C

(2)

7.4.2 Discuss reasons why water provisioning is important for the production sectors.

- Irrigation: Agriculture and irrigation schemes are important in agricultural sector for economic reasons
- Industrial development: without water, industrial development is impossible
- Mining: mines can only be available if there is water

Any
2x(2+2)=(8)

7.4.3 THREE sources of energy (any two)

- Coal
- Uranium
- Renewable energy: water,
fire wood
natural gas, sun
- Solar

(3x2=6)

(20)

QUESTION 8
GENERAL

8.1 8.1.1 22 361 or 115 173

(3)

8.1.2 2 853

(3)

8.1.3 Housing

(3)

8.1.4 True

(1)

**GAUTENGSE DEPARTEMENT VAN ONDERWYS
SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN**

EKONOMIE SG

**AFDELING A
VERPLIGTEND**

VRAAG 1

1.1	A	1.18	A
1.2	C	1.19	B
1.3	B	1.20	A
1.4	B	1.21	A
1.5	A	1.22	C
1.6	A	1.23	B
1.7	C	1.24	B
1.8	C	1.25	A
1.9	Gee 3	1.26	C
1.10	C	1.27	D
1.11	D	1.28	Gee 3
1.12	D	1.29	C
1.13	A	1.30	B
1.14	B	1.31	B
1.15	B	1.32	D
1.16	D	1.33	A
1.17	C	1.34	A

TOTAAL VIR AFDELING A: 34X3= [100]

AFDELING B

Beantwoord enige VYF vrae uit hierdie afdeling.

VRAAG 2

- 2.1 Sektore van binnelandse besteding (2)
- Besteding deur huishoudings: huishoudings bestee hul inkome aan:
 - bv. Duursame goedere/artikels bv. huise
 - bv. Semi-duursame goedere bv. meubels
 - bv. Nie-duursame goedere bv. voedsel
 - bv. Dienste bv. medies/onderwys (2)
 - Besteding deur ondernemings: Hulle spandeer hulle inkome aan: (2)
 - Kapitaalgoedere
 - Inventarisse
 - Voorsiening vir waardevermindering (2)

- Die Staat bestee sy geld op: (2)
 - Voorsiening van maatskaplike dienste
 - Verdediging
 - Handelsdienste (2)
 - Besteding deur buitelandse sektor: (2)
 - Waar winste op uitvoere gebruik word om vir invoere te betaal. (2)
- (16)**
- 2.2 Oordragbetalings – sonder produktiewe diens wat gelewer word. (2)
 Betalings wat een persoon / of groep ontvang en dan aan 'n ander persoon / of groep betaal sonder teenprestasie, bv. pensioen, kindertoelaes, werkloosheidsfonds.(2) (4)
- 2.3 2.3.1 189 164
- 2.3.2 Nominale BBP – verhoog (3)
 Reële BBP – verlaag (3)
- 2.3.3 (Krediteer die noem van enige 2)
 – Die onlangse verhoging van rentekoerse
 – Die verhoging/verandering/verlaging in waarde van geld
 – Inflasiekoers (4)
- 2.4 2.4.1 Onbeperk
 2.4.2 Ingesluit
 2.4.3 BNP
 2.4.4 Nie ingesluit nie
 2.4.5 Ekonomiese groei
- 5x2=(10)
[40]

VRAAG 3

- 3.1 Beskryf TWEE redes waarom markte belangrik is
- a) Markstelsel/koördineer produksie en verbruik
 Bring die koper en verkoper bymekaar
 Die vrae wat, hoe en vir wie word outomaties beantwoord
- b) Vasstelling van pryse
 Skaarsheidswaarde van goedere en dienste word deur vasstelling van pryse aangedui. Op die mark vind prysvorming plaas. 2x(2+2)=(8)

(1) vir noem
(3) vir verduidelik

404-2/0 W

- 3.2 Bespreek VIER redes waarom daar 'n verandering in behoeftes is.
- (Advertensie veldtogte) het 'n invloed op behoeftes van verbruikers.
 - Verandering in lewenstandaarde beïnvloed die aard van behoeftes.
 - Tegnologiese ontwikkelings bring nuwe produkte na die mark
 - 'n Toename in inkomste maak meer geld beskikbaar en stel verbruiker in staat om luukse te koop
 - Die ontwikkeling van internasionale handel skep geleentheid vir in- en uitvoer
 - Veranderinge in pryse: Wet van substitusie is van toepassing
 - Kulturele invloede – Besikbaarheid van vervoer
– Eko-klimaat
- Enige
4x3=(12)
- 3.3
3.3.1	Ewewigspunt	(3)
3.3.2	30	(3)
3.3.3	Verminder/verlaag	(2)
3.3.4	Verminder/verlaag	(2)
- 3.4
3.4.1	B	
3.4.2	C	
3.4.3	G	
3.4.4	A	
3.4.5	D	
- (5x2=10)
[40]

VRAAG 4

EKONOMIESE ONTWIKKELING, STREEKSONTWIKKELING EN VERSTEDELING

- 4.1
4.1.1	Makro	
4.1.2	Arbeidsmag	
4.1.3	Ongelykhede	
4.1.4	Geskoolde	
4.1.5	Kwantitatiewe	5x2=(10)
- 4.2 Beskryf TWEE kenmerke van ontwikkelende ekonomieë
- (i) Lae lewenstandaarde gemeet in terme van per capita inkomste: In die algemeen het ontwikkelende ekonomieë 'n lae lewenstandaard vir die meerderheid van die bevolking omdat lae inkomste onvoldoende behuising; swak gesondheid; gebrekkige onderwys; hoë kindersterftes; lae lewensverwagting; gevoel van hopeloosheid veroorsaak.
- (ii) Lae produktiwiteitsvlakke: Verwys na produktiwiteit van arbeid, geneem in aantal goedere geproduseer per eenheid van arbeid. Oorsake van lae arbeidsproduktiwiteit is (i) die groot aanbod van arbeid en (ii) lae geskooldevlakke en (iii) gebrekkige tegnologie.
- (iii) Ongelyke verdeling van inkomste en rykdom
Die armste 60% van die bevolking verdien 20% van die totale inkomste terwyl die rykste 20% van die bevolking, 60% van die inkomste verdien.
- (iv) Hoë bevolkingsgroeikoerse
Ontwikkelende lande het 'n geboortekoers van 30+ babas per 1 000 mense per jaar.
- (v) Toenemende vlakke van werkloosheid.
- (vi) Ondervoeding en wanvoeding.

- (vii) Groot afhanklikheid van landbouproduksie en primêre produkte. (8)
 (viii) Dominansie en afhanklikheid van ontwikkelde lande. (8)
- 4.3 4.3.1 Ontwikkelende (3)
- 4.3.2 A. Die getal geboortes en die las van afhanklikes op die ekonomiese aktiewe bevolking meet hoë geboortekoers. (3)
 B. Lae sterftekoers is die resultaat van beskikbaarheid van moderne medisyne. (3)
 C. Hoë bevolkingsgroei beteken dat daar 'n baie hoë persentasie jong kinders is. (3)
- 4.4 4.4.1 Die konsep GEAR beteken ekonomiese groei, werkskepping en herverdeling van inkomste (2) / Makro.ekonomiese beleid van die staat.(2) (4)
- 4.4.2 Doelwitte vir GEAR (enige twee)
- Werkskepping in 'n ekonomie wat vinnig groei wat voldoende werkseleenthede skep vir almal wat werk soek.
 - Verdeling van inkomste en geleenthede om die armes te bevoordeel.
 - Samelewing waarin alle gesondheidsdienste, opvoeding en ander dienste vir almal beskikbaar is.
 - 'n Omgewing waarin almal veilig voel en werksplekke waarin hulle produktief kan wees.
 - Om eko groeikoers te verhoog tot 3%. 2x3=(6)

[40]

VRAAG 5 INTERNASIONALE HANDEL

- 5.1 Bespreek invoervervanging as komponent van die internasionale handelstrategie in Suid-Afrika. (6)

Die doel van invoervervanging is om ingevoerde goedere met plaaslike vervaardigde goedere te vervang. Dit is belangrik omdat dit werk verskaf aan plaaslike bevolking en indiensname verhoog. Die land bespaar geld wat vir ander doelwitte aangewend kan word. Die plaaslike ekonomie word meer divers en kan internasionale aanslae weerstaan. Daar sal ook geen duplisering in produksie wees nie. Plaaslike nywerhede te ontwikkel, betalingsbalans probleme op te los. (6)

(12)

- 5.2 Bespreek die voorkoming van storting (*dumping*) en werkloosheid as argumente ten gunste van beskerming.

Beskerming voorkom dat buitelandse nywerhede hulle surplusse stort (dump) op ons mark. Hierdie ware kan goedkoper wees, maar is gewoonlik van 'n swak kwaliteit en benadeel plaaslike nywerhede. Doel om mark te oorheers en mededingers uit te skakel.(4)

Met 'n gevestigde handelsbeleid wat plaaslike nywerhede beskerm, sal 'n land sy werkloosheidsprobleme aanspreek deur plaaslike werkseleenthede te skep en oorsese verkope af te ontmoedig. Kwotas sal dit voorkom om hoeveelheid invoere te beperk. Invoerheffings sal ingevoerde goedere duurder maak.(4)

(8)

- 5.3 5.3.1 28 Februarie (3)
 5.3.2 R11.18 – 4 Maart (3)
 5.3.3 Faktore wat lei tot 'n vraag na Dollars in Suid-Afrika.
 • Invoer van goedere en dienste
 • Betaling van rente op kapitaal
 • Paalement betalings
 • Oordrag van kapitaal na die buiteland
 • Toeriste wat geld spandeer in die buiteland
 • Ander paalemente na die buiteland
 • Dienste ontvang Enige 2x2= (4)
- 5.4 5.4.1 invoer vervanging
 5.4.2 beheerde swewing
 5.4.3 oordragte
 5.4.4 verhoog/vermeerder
 5.4.5 uitvoere (5x2=10)
 [40]

VRAAG 6 DIE STAAT

- 6.1 6.1.1 sentrale
 6.1.2 verwagte
 6.1.3 oorskot
 6.1.4 leen
 6.1.5 parlement 5x2=(10)
- 6.2 **Ekonomiese stabiliteitsdoelwitte / beleid van die Regering**
 a) **Wisselkoersstabiliteit:** indien 'n land se uitvoere sy invoere oorskry, sal daar 'n gunstige betalingsbalans wees, waarna elke land streef.
 b) **Prysstabiliteit:** verminder inflasie, want as pryse gedurig styg, word die Staat gedwing om in te gryp.
 c) **Ekonomiese regverdigheid:** word bereik deur die herverspreiding van inkome en welvaart.
 d) **Betalingsbalans stabilisering**
Handelsbeleid en wisselkoersbeleid
 e) **Monetêre beleid van die Reserwebank as 'n instrument om geld/ bankbeleid te beheer.**
 f) **Fiskale beleid.**
 g) **Buitelandse handelsbeleid**
 h) **Ekonomiese gelykheid** (Enige 4x(2+2)=(16)
- 6.3 **Verklaar Welsyn as 'n funksie van die owerheid.**
Staat se Maatskaplike welsyn is ekonomiese middele, bv. gesondheid, intellektuele stimulasie, intellektuele ontwikkeling en kulturele bevordering wat deur die Staat verskaf moet word. Groot bedrae geld word aan gestremdes gespandeer. Maatskaplike toelaes, paaie en spoorlyne. (4)

6.4	6.4.1	79 448	(3)
	6.4.2	213 689	(3)
	6.4.3	8 396	(3)
	6.4.4	Suid-Afrikaanse doeane-unie	(1)
			[40]

VRAAG 7 KEUSE MODULES

- Beantwoord enige TWEE vrae.

7.1 ARBEIDSVERHOUDINGE

7.1.1 Funksies van Vakbonde (enige drie)

- Om na die belange van hulle lede om te sien
- Om met werkgewers te onderhandel
- Om navorsing en 'n studie te onderneem in hulle bedryf
- Om te onderhandel oor aspekte soos loonverhogings, pensioen en mediese bystandfondse, verbeterde werkstoestande en lengte van werksdag

3x2=(6)

7.1.2 VIER Beperkings op Vakbonde

- Mag nie enige wette oortree nie
- Mag nie met 'n politieke party affilieer en dit finansieel bystaan nie.
- Moet 'n finansiële jaarverslag opstel
- Mag nie werkers aanhits om te staak nie.
- Mag nie finansiële bystand vir persoon gee om te staak nie.
- Mag nie staak gedurende die tydperk van 'n nywerheidsooreenkoms nie.

4x2=(8)

7.1.3 a) Vrywillig

(2)

7.1.4 b) Loon

(2)

7.1.5 c) Geskool

(2)

7.2 PRODUKTIWITEIT EN WERKLOOSHEID

7.2.1 Meting van produktiwiteit

Drie metodes kan gebruik word vir die meting van produktiwiteit:

- **Arbeidsproduktiwiteit:** In staat om die uitset van die arbeider te bepaal.
- **Kapitaalproduktiwiteit:** Hoe effektief die kapitaal gebruik word in die onderneming bv. geïnvesteer teen die hoogste moontlike rentekoers of effektiewe gebruik van beskikbare toerusting.
- **Multi-faktor produktiwiteit:** Produksiefaktore moet nie in isolasie gemeet word nie bv. die gebruik van vervoer in 'n maatskappy.

Enige 2x(2+2)= (8)

- 7.2.2 Maatreëls van werkloosheid te bestry (enige drie)
- Ekonomiese groei: Metode van werkskepping. Minstens 3% pj nodig om nuwe toetreders tot die arbeidsmark van werk te voorsien.
 - Meer werksgeleenthede: Alle sektore moet streef daarna om meer werk te skep.vir alle sektore hou verband met verhoogde ekonomiese groei.
 - Toepaslike tegnologie: toepaslike tegnologie moet volgens die behoeftes van die land ontwikkel word. Aandag moet gegee word aan toepaslike tegnologie wat die reaktiewe tekort aan kapitaal en die relatiewe oorfloed van semi- en ongeskoolde arbeid in Suid-Afrika in ag neem.
 - Industrialisasie: 'n proses waardeur die effektiewe vraag na plaaslik vervaardigde produkte en goedere toeneem. Die meeste van hierdie goedere en dienste kan op 'n arbeidsintensiewe wyse geproduseer word sodat werksgeleenthede baie gou en op groot skaal geskep kan word.
 - Behuising: baie van die inisiatiewe vir laekostebehuising en selfbouskemas kan in 'n geleentheid vir werkskepping omgeskep word.
 - Onderwys en opleiding. (6)
- 7.2.3
1. C (2)
 2. A (2)
 3. D (2)
- (20)
- 7.3 7.3.1 Inflasieteiken
- Dit is staatsbeleid om 'n inflasiekoers te volg wat of onder of bokant sekere vlakke is.
 - Albei fiskale en monetêre beleide word in aanmerking geneem bv. teiken tussen 3% en 6% in die jaar 2002.
 - Die inflasiekoers wat gebruik word as teiken is VPI waar huisverbande, rentekoerse (VPIX) uitgesluit word. 2x4=(8)
- 7.3.2 Gevolge van inflasie (enige drie)
- Herverdeling van reële inkomste: debiteure betaal in reële terme 'n kleiner bedrag geld terug soos pryse styg. Krediteure verloor gevolglik in reële terme
 - Daling in reële geldwaarde: reële geldwaarde van 'n bepaalde bedrag daal indien daar 'n styging in die algemene prysvlak van die ekonomie ondervind word
 - Daling (stygning) in die reële waarde van uitvoere (invoere). Binnelandse produksiekoste (insetkoste) verhoog. Uitvoere word duurder en mededinging neem af, volume en waarde van uitvoere daal
 - Inflasie ontnem die geldeenheid sy funksie as waardemaatstaf. Geldeenheid verloor sy waarde/koopkrag 3x2=(6)
- 7.3.3
- A. Ontmoedig (2)
 - B. Monetêre (2)
 - C. Kostedruk (2)

- 7.4 7.4.1 1. D (2)
2. A (2)
3. C (2)
- 7.4.2 TWEE redes vir die bewaring van water – produksiesektore
- Besproeiing lei tot toenemende produksie en werkseleenthede in die landbou
 - Nywerheidsontwikkeling is traag om fabriek op te rig in gebiede met 'n tekort aan water
 - Mynbou kan slegs ontwikkel waar water beskikbaar is
- Enige
2x(2+2)=(8)
- 7.4.3 DRIE bronne van energie (enige twee)
- 1) Steenkool
2) Uraan
3) Hernubare energie: 4) water, vuurmaakhout
5) natuurlike gas
6) son
- Enige
(3x2=6)
(20)

VRAAG 8 ALGEMEEN

- 8.1 8.1.1 22 361 of 115 173 (3)
8.1.2 2 853 (3)
8.1.3 Behuising (3)
8.1.4 Waar (1)

8.2 Verduidelik die verskil tussen vrye goedere en ekonomiese goedere

Ekonomiese goedere	Vrye goedere
Beskikbaar in beperkte hoeveelhede (2)	Beskikbaar vir onbeperkte hoeveelhede
Behaal 'n prys (ruilwaarde) (2)	Behaal nie 'n prys (ruilwaarde) nie
Onderworpe aan menslike beheer (2)	Nie onderworpe aan menslike beheer nie
Aanduiding van rykdom (2)	Nie 'n aanduiding van rykdom nie
Het nut en ruilwaarde, bv. motors	Het slegs nut, bv. sand in die woestyn

Enige 4 x 2 = (8)

- 8.3 8.3.1 Reële BBP per capita (2)
8.3.2 Streeksontwikkeling (2)
8.3.3 Verstedeliking (2)
8.3.4 Arbeid (2)
- 8.4 Verduidelik waarom 'n vermindering in die wisselkoers van die rand teen die dollar 'n goeie ding kan wees
- a) Uitvoere word bevorder
b) Onderhou werk en verhoed werkloosheid
c) Aanmoediging van investering uit die buiteland
d) Vraag vir geldeenheid (R) verhoog (8)

	d)	Vraag vir geldeenheid (R) verhoog	(8)
8.5	8.5.1	E	(2)
	8.5.2	D	(2)
	8.5.3	C	(2)

TOTAAL VIR AFDELING B: [40] (200)

TOTAAL: 300